

Plasterk: het nieuwe leren en de nieuwe gestrengheid

Woensdag gehaktdag. Jaarlijks op de derde woensdag van mei legt de regering verantwoording af over het gevoerde beleid. Elk ministerie, dus ook OCW, brengt op die dag zijn jaarverslag uit en de Rekenkamer publiceert tezelfdertijd haar commentaar daarop.¹ Ook stuurt het kabinet een algemene Verantwoordingsbrief naar het Parlement, aan de hand van de zes pijlers van het regeringsprogramma 2007-2011.² Gisteren debatteerde de Tweede Kamer daarover. Dat was voor PvdA-minister Plasterk een mooie aanleiding om het OCW-beleid nog eens kernachtig in een krantartikel samen te vatten.³ Maar misschien had hij ook electorale bedoelingen: bij de verkiezingen, volgende week, is het voor de PvdA erop of eronder.

Welke koers varen we en hoever zijn we halfweg deze regeerperiode gekomen? In zijn artikel (NRC-Handelsblad 28/5/2009) onderscheidt minister Plasterk de volgende beleidslijnen.

1. Geen grootscheepse stelselwijzigingen, maar wel fundamentele bijstellingen binnen het bestaande onderwijsbestel:
 - (a) verbetering van de positie van de leraar (Actieplan Leraren);
 - (b) de schaalvergroting in het onderwijs afremmen, of in elk geval een einde maken aan de kritiekloze verheerlijking van schaalvergroting; invoering van een wet die het mogelijk maakt onverstandige fusies tegen te gaan;
 - (c) maatregelen om te vroege voorsortering van leerlingen te voorkomen of te ondervangen, onder meer door betere mogelijkheden tot stapeling van opleidingstrajecten;
 - (d) kritische aandacht voor de uitwassen van **Het Nieuwe Leren**, om een nieuw optimum te vinden tussen het vrijblijvende (laissez-faire) ontplooiingsmodel en het 'gestreng' (directieve) instructiemodel; vaststelling van doorlopende leerlijnen voor rekenen en taal, terughoudendheid bij het verbreden van de kerndoelen (back to the basics, aanscherping van de eindexameneisen voor Nederlands, Wiskunde/Rekenen en Engels); meer structuur, betere begeleiding, minder 'DOLA-uren' (zelfwerkzaamheid met DOcenten op LoopAfstand), en in het hoger onderwijs meer contacturen.
2. Maatregelen om voortijdige schooluitval tegen te gaan en het opleidingsrendement in het hoger onderwijs te verbeteren.
3. Als het aan minister Plasterk ligt, zou tevens een nieuw optimum moeten worden gezocht tussen ruimte geven enerzijds en 'gestreng' gedragsregulering (met onverbiddelijke regels en grenzen) anderzijds. Als ik hem goed begrijp, is hij geneigd dat optimum aan te duiden als **De Nieuwe Gestrengheid**. Op dit punt deel ik de interpretatie van de koppenmaker van het NRC-artikel.³

Met de term *gestrengheid* (ad 1d en ad 3) heeft Plasterk samen met zijn communicatieadviseurs **in tactisch-electoraal opzicht** een slimme zet gedaan. De PvdA is voor de harde aanpak. Daarmee kun je stemmen trekken bij de zwevende kiezers. Maar deze beladen term kan zich tegen leerlingen en studenten keren. De minister van Onderwijs geeft het signaal dat scholen en onderwijsgeevenden de touwtjes best wat strakker mogen aanhalen. Maar **in strategisch opzicht** heeft de minister dan nog wel wat uit te leggen. Nu hij deze archaïsche term in de mond heeft genomen, zal hij nader moeten verduidelijken welke positie door het ministerie wordt gekozen op de volgende vragen:

- in hoeverre hechten we aan rechtvaardigheid en gerechtigheid als kernwaarden in ons onderwijsbestel, of concreter: in hoeverre mag De Nieuwe Gestrengheid door onderwijsinstellingen worden opgevat als een vrijbrief voor het invoeren van draconische regels en bezuinigingsmaatregelen ten koste van leerlingen/studenten?
- in hoeverre stellen we ons achter het doel de talenten en mogelijkheden van iedere leerling/student tot ontwikkeling te brengen?
- hoe verhoudt de onderwijsvisie van De Nieuwe Gestrengheid zich tot het uitgangspunt dat leerlingen/studenten passend onderwijs (Onderwijs op Maat) verdienen?

Wes Holleman
weblog onderwijs 29-5-2009
<http://www.onderwijsethiek.nl>

¹ http://www.rijksbegroting.nl/2008/begrotingsverantwoording/jaarverslag_hoofdstuk/40.19;
http://www.rekenkamer.nl/9282000/d/p476_rapport%20ocw%20definitief.pdf

² <http://www.regering.nl/verantwoordingsdag/>; <http://www.regering.nl/verantwoordingsdag/Pijlers>

³ http://www.nrc.nl/opinie/article2253476.ece/De_nieuwe_gestrengheid_is_beter_voor_kansarme_leerling